

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนามีท้องถิ่นอีกมากมายที่ต้อความเจริญ และมีมาตรฐานการดำรงชีวิตต่ำ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาประเทศต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมหรือวัฒนธรรม ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาดังกล่าวก็คือกำลังคนและคุณภาพของคน การพัฒนา กำลังคนและคุณภาพของคนจะเกิดขึ้นไม่ได้อย่างแน่นอน ถ้าไม่มีการพัฒนาด้านการศึกษา เพราะการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่พลเมืองมีระดับ การศึกษาสูง ย่อมจะทำให้การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และการศึกษาสูงนั้นจะต้องผ่านการศึกษาระดับพื้นฐานคือระดับอนุบาล ศึกษาและประถมศึกษามาก่อน ถ้าการศึกษาระดับพื้นฐานคือ ระดับประถมศึกษาล้มเหลว เสียแล้ว ย่อมจะมีผลสืบต่อไปสู่ระดับที่สูงขึ้นไปคือระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา อย่างแน่นอน¹

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศไทยมีคุณภาพต่ำ เด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วบางส่วนยังอ่านและเขียนภาษาไทย ไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหานักเรียนตกซ้ำชั้น และออกกลางคันอีกเป็นจำนวนมาก ปัญหา ดังกล่าวนี้เป็นปัญหาที่เรื้อรัง และแก้ไม่ตกตลอดมา บุคคลที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดใ

¹บุศรีนทร์ บัทมาคม, "ความรู้สึกรักของครูมีผลต่อคุณภาพทางการศึกษา, ๗- ศูนย์ศึกษา ปีที่ 17 (กันยายน - ตุลาคม, 2514): 29.

เรื่องนี้ก็คือครู¹ เพราะถือว่าในการศึกษานั้นตัวจักรสำคัญก็คือครูผู้สอน ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม อารมณ์ และบุคลิกภาพ ครูเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือจิตใจของเด็ก เด็กจะให้ความเคารพนับถือครูอยู่แล้วโดยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัยต้น ความสำคัญของครูที่มีต่อการเรียนการสอนนั้นมีมากมายเกินกว่าที่จะกล่าวอ้าง แต่ถ้าครูไร้ประสิทธิภาพเสียแล้ว การเรียนการสอนย่อมจะขาดประสิทธิภาพไปด้วย²

ดังนั้นจึงเห็นว่าครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคน พัฒนาสังคมและประเทศ ฉะนั้นในการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปบทบาทและฐานะของครูซึ่งเป็นกลจักรสำคัญในการกำกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาคนให้สอดคล้องกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของสังคมใหม่ และการที่จะให้ครูมีลักษณะดังกล่าวนี้ สถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู จะต้องพิจารณาคุณภาพครูเป็นสำคัญ

การฝึกหัดครูจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาระดับ รัฐเล็งเห็นความสำคัญของการฝึกหัดครู และได้ตระหนักในความสำคัญของการฝึกหัดครูโดยกล่าวไว้ในนโยบายของรัฐบาลซึ่งมีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงต่อสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ดังต่อไปนี้

¹ เจื้อ สตะเวทิน, "ผู้สอน," จันทร์เกษม, ฉบับ 97 (พฤศจิกายน - ธันวาคม, 2513): 26 - 29.

² ขุน แสงศักดิ์, "ครูกับเสถียรภาพของประเทศ," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, ปีที่ 4 (กุมภาพันธ์, 2513): 12 - 22.

ในด้านการฝึกหัดครูหรือศึกษาศาสตร์ เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ รัฐบาลนี้ถือเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐแต่ผู้เดียวในการรับผิดชอบดำเนินการและการรับบุคคลเข้ามาในด้านการฝึกหัดครูหรือศึกษาศาสตร์ สถาบันฝึกหัดครู หรือศึกษาศาสตร์จะต้องใช้มาตรการพิเศษคัดเลือกบุคคลที่มีสติปัญญา ความสามารถที่เหมาะสม ทักษะที่ดี บุคลิกภาพและมีความสนใจอย่างแท้จริงที่จะเป็นครูมาเป็นผู้รับการศึกษาค้านี้

ในมัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่างานหลักของสถาบันฝึกหัดครู ก็คือการผลิตครูที่ดี โกรงการฝึกสอนนับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการผลิตครูดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพราะว่าการฝึกสอนเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาวิทยาลัยครูโดยตรง แต่ถ้าพิจารณาหลักสูตรการฝึกหัดครูทุกระดับ ตั้งแต่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาตรีจะพบว่าหลักสูตรการฝึกหัดครู กำหนดให้เรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ กล่าวคือเมื่อเรียนวิชาต่าง ๆ ครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จะต้องจัดให้นักศึกษาวิทยาลัยครูได้รับประสบการณ์โดยตรง เกี่ยวกับการสอนหรือปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานในโรงเรียนการให้นักศึกษาวิทยาลัยครูออกทำการฝึกสอนถือว่าการปฏิบัติทางวิชาชีพโดยตรง เป็นการนำหลักการ ทฤษฎี และวิธีสอนแบบต่าง ๆ ไปทดลองปฏิบัติ

สำหรับบทบาทของวิทยาลัยครูในด้านการดำเนินการฝึกสอนนั้น อาจารย์นิเทศก็นับว่าเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการฝึกสอน ทั้งนี้ก็เพราะอาจารย์นิเทศจะต้องทำงานร่วมกับอาจารย์ภาควิชาต่าง ๆ เพื่อเตรียมตัวนักศึกษาวิทยาลัยครูในด้านการฝึกสอน ทำหน้าที่นิเทศการสอน ให้แก่นักศึกษาฝึกสอน ทำหน้าที่เป็นวิทยากรเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนฝึกสอนในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ทำหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง ตลอดจนครูประจำการอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน และทำหน้าที่เป็นผู้ติดตามและประเมินผลการสอนของนักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้ทราบถึงผลการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูว่าควรปรับปรุงการสอนของตนอย่างไร

โครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูนอกจากจะมีอาจารย์นิเทศ และนักศึกษาฝึกสอนเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว ยังมีโรงเรียนฝึกสอนซึ่งเป็นสถาบันที่ทางวิทยาลัยครูพิจารณาเห็นว่า

สมควรที่จะส่งนักศึกษาฝึกสอนไปหาประสบการณ์วิชาชีพครูได้ และทางโรงเรียนฝึกสอน
ก็มีความยินดีที่จะรับนักศึกษาฝึกสอนไว้ฝึกสอนด้วย ส่วนหลักเกณฑ์ในการ คัดเลือกโรงเรียน
ฝึกสอนกำหนดไว้ดังนี้

1. เป็นสถาบันที่มีความสนใจและ สนับสนุนโครงการประสบการณ์วิชาชีพครู
2. มีครูอาจารย์ที่มีความสามารถ และความชำนาญพอจะเลือกเป็นอาจารย์
ช่วยฝึกสอน หรืออาจารย์พี่เลี้ยงได้
3. ทางสถาบันมีความยินดีและ เต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือทุกวิถีทาง
4. มาตรฐานการศึกษาและความสะดวกต่าง ๆ คือพอสมควร
5. เป็นสถาบันแบบฉบับที่จะให้ประสบการณ์วิชาชีพครูที่ดี¹

ในระหว่างที่นักศึกษาฝึกสอนได้มาปฏิบัติหน้าที่ทำการฝึกสอนในโรงเรียนฝึกสอน
นั้น ครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนแต่ละแห่งควรแนะนำให้นักศึกษาฝึกสอนได้รู้จักโรงเรียนฝึกสอน
และคณะครูที่เขาจะต้องเกี่ยวข้อง เป็นการช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้ปรับตัวได้ง่ายขึ้น การ
ที่ครูใหญ่มีคำสั่งให้คณะครูรับทราบเรื่องราวต่าง ๆ ก็ดี การจัดครูเวรก็ดี ควรออกคำสั่ง
ครอบคลุมถึงนักศึกษาฝึกสอนด้วย ถ้าหากไม่เป็นการขัดต่อระเบียบและ ข้อบังคับของโรงเรียน
ก็ควรให้นักศึกษาฝึกสอนอยู่ในฐานะเป็นผู้ร่วมงานคนหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานนั้น ๆ
และถ้าไม่มีเหตุขัดข้องอันใดแล้ว ควรให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
เช่น เข้าประชุมร่วมกับคณะครูในโรงเรียนหรือได้เข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์ เป็นต้น เพราะ
จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้ทราบถึงปัญหาของโรงเรียนฝึกสอน และมีส่วนร่วมในการที่จะ
แก้ไขด้วย

นอกจากนั้นนักศึกษาฝึกสอนยังต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับครูพี่เลี้ยง ซึ่งครูพี่เลี้ยงนั้น

¹ คณะกรรมาธิการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประสบการณ์วิชาชีพ พ.ศ.2521,
(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521): หน้า 11 - 12.

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1. อธิบายถึงผลงาน ความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียนฝึกสอน แนะนำและให้คำปรึกษาต่าง ๆ เช่น หลักสูตรสอน อุปกรณ์การสอน และการแก้ปัญหา การเรียนการสอน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาฝึกสอน
2. ให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนฝึกสอน จัดขึ้นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. ให้กำลังใจสนับสนุน และมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อนักศึกษาฝึกสอน
4. จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น¹

จึงเห็นได้ว่าครูที่เลี้ยงต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำ และให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาฝึกสอน

นักศึกษาฝึกสอนมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1. ศึกษาระเบียบข้อบังคับในโรงเรียน ทั่วบุคคล และแหล่งวิชาในโรงเรียน งานในหน้าที่ที่ตนจะต้องทำ ความเป็นไปของเด็กในชั้นเรียน ระเบียบข้อบังคับในชั้นเรียน และเนื้อหาวิชาที่ตนจะต้องสอนให้เข้าใจ
2. สร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีแก่บุคคลทุกฝ่ายในโรงเรียน
3. ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนทุกด้าน เช่น ด้านควบคุมความประพฤติ นักเรียน ด้านกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นต้น²

นอกจากนี้นักศึกษาฝึกสอนยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อครูประจำการคนอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอนดังนี้

¹คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่องเดิม, หน้า 15.

²นางฉวีฉวี สุมาวงศ์ และคณะ, เอกสารประกอบการเรียนการนิเทศ การศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, 2505): 16-17.

1. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครูประจำการคนอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน มีความสุภาพ อ่อนน้อมและรู้จักกาลเทศะ
2. ช่วยเหลือในกิจการที่พอจะช่วยเหลือได้นอกเหนือจากการฝึกสอนอย่างมีน้ำใจ และไม่ดูคายน
3. พยายามหาโอกาสสัมภาษณ์ครูประจำการอื่น ๆ ที่เคยรู้จักนักเรียนในชั้นที่นักศึกษาฝึกสอนได้ฝึกสอนและขอความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นครูสอนเด็ก¹

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอนนั้นมีหลายฝ่ายซึ่งได้แก่อาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง และครูประจำการอื่น ๆ เป็นต้น บุคคลดังกล่าวนี้มีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์การสอนโดยตรงให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนดังนี้

1. ด้านการนิเทศน์นักศึกษาฝึกสอน บุคคลเหล่านี้ต้องร่วมกันในการวางแผนการสอน และสังเกตการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน
2. ด้านวิชาการ บุคคลเหล่านี้ต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนและทำหน้าที่ให้ความรู้อย่างละเอียดในเรื่องหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาให้นักศึกษาฝึกสอน
3. ด้านบริการและสวัสดิการ บุคคลเหล่านี้ยังมีบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ให้บริการ และสวัสดิการแก่นักศึกษาฝึกสอนด้วย

ในปี ค.ศ. 1972 ไฮเทร็ค (Hytrek)² ได้ทำการวิจัยในเรื่องบทบาทอาจารย์นิเทศก์ได้ก่อปัญหาให้แก่โรงเรียนฝึกสอนตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง โดยใช้

¹ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่องเดิม, หน้า 15.

² Anthony John Hytrek, "The Role of the College and University Consultant as Perceived by Cooperating Teacher." Dissertation Abstracts, 34.5 (November, 1973), 2439 - A.

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยสอบถามครูที่เลี้ยง ในโครงการฝึกสอน ของ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใน 6 รัฐของสหรัฐอเมริกา ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยยังบกพร่องในด้านการบริหารการฝึกสอน การประสานงาน ตลอดจนมนุษยสัมพันธ์กับคือนักศึกษาฝึกสอนและครูที่เลี้ยง
2. อาจารย์นิเทศก์ไม่ได้ให้โอกาสครูที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการฝึกสอนเลย
3. อาจารย์นิเทศก์ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำนักศึกษาฝึกสอนในด้านเนื้อหาวิชาและวิธีสอนเท่าที่ควร
4. อาจารย์นิเทศก์ควรได้รับการฝึกฝนทางด้านการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้น
5. อาจารย์นิเทศก์ขาดการไปเยี่ยมเยียนนักศึกษาฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ

เบอร์ (Burr) และคณะ¹ ได้ทำการศึกษาเมื่อปี ค.ศ. 1973 เกี่ยวกับเรื่องอาจารย์นิเทศก์ต่อปัญหาแก่โรงเรียนฝึกสอน โดยส่งแบบสอบถามไปให้ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในมลรัฐอลาบามา สหรัฐอเมริกาจำนวน 52 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยมีดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์ขาดการพบปะประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียน นักศึกษาฝึกสอน ครูที่เลี้ยง วิธีการสอนต่าง ๆ หลักสูตรของโรงเรียน ตลอดจนวิธีดำเนินงานที่อาจารย์นิเทศก์แต่ละคนใช้ในโรงเรียนฝึกสอน
2. อาจารย์นิเทศก์ขาดความร่วมมือในการจัดทำหนังสือคู่มือการฝึกสอน ซึ่งหนังสือคู่มือการสอนจะเป็นแนวคิดในการดำเนินการฝึกสอน กฎและระเบียบในการฝึกสอน

¹James B. Burr and others, Student Teaching in the Elementary School (Appleton Century Carfts, Inc., 1974) pp. 125 - 126.

ตลอดจนข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจจะใช้กับสถานการณ์บางอย่างได้

3. อาจารย์นิเทศก์ขาดการเยี่ยมเยียนนักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และครูใหญ่
4. อาจารย์นิเทศก์มีการสังเกตการณ์ฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนน้อยไป
5. อาจารย์นิเทศก์มีการพบปะนักศึกษาฝึกสอนตามลำดับน้อยเกินไป เพราะนักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลกันคนละแบบ
6. อาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยได้พบปะกับครูพี่เลี้ยงตามลำดับอย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีข้อบกพร่องในการที่จะได้อภิปรายร่วมกันถึงความก้าวหน้าของนักศึกษาฝึกสอน การช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน วิธีการที่ครูพี่เลี้ยงควรปฏิบัติ หลักสูตรประดมศึกษาตลอดจนเรื่องห้องเรียนและนักเรียนในชั้นเรียน
7. อาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยได้ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนถึงปัญหาต่าง ๆ และวิธีการแก้ไขปัญหาเท่าที่ควร
8. อาจารย์นิเทศก์ขาดความร่วมมือกับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงในด้านการประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน

แบทเชลเดอร์ (Batchelder) และแมคกลาสสัน (Mc Glasson)¹ ได้ศึกษาถึงบทบาทของนักศึกษาฝึกสอนที่ก่อปัญหาต่อโรงเรียนฝึกสอนในปี ค.ศ. 1976 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในมลรัฐนิวยอร์กจำนวน 37 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาฝึกสอนขาดจินตนาการและความสามารถในการใช้สิ่งที่ตนมีอยู่ ก่อให้เกิดประโยชน์
2. นักศึกษาฝึกสอนบกพร่องในการรวบรวมข้อมูล และวางแผนงานด้านต่างๆ

¹Howard T. Batchelder and Maurice Mc. Classon, Student Teaching in Secondary Schools (New York : Mc Graw-Hill Company, 1976), pp. 26 - 28.

3. นักศึกษาฝึกสอนไม่ได้เป็นผู้มองเห็นการณ์ไกลต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้น และไม่สามารถแก้ปัญหาคำถามต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี
4. นักศึกษาฝึกสอนขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ และขาดความเข้าใจในนักเรียนของตน
5. นักศึกษาฝึกสอนยังบพร่องในลักษณะของการเป็นผู้นำและขาดคุณิภาวะ
6. นักศึกษาฝึกสอนไม่มีความสามารถในการอธิบายแนวความคิดของตนและไม่มีทักษะในการพูดโต้ตอบคำถามต่าง ๆ ของนักเรียนได้รวดเร็ว
7. นักศึกษาฝึกสอนไม่มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้อย่างดีและถูกต้อง

จากงานค้นคว้าและวิจัยที่ไ้กล่าวมาแล้วข้างต้นก็เห็นได้ว่าในขณะที่อาจารย์นิเทศก์มาทำการนิเทศการสอนและนักศึกษาฝึกสอนมาทำการฝึกสอนนั้นได้ก่อปัญหาหลายค้ำนให้แก่โรงเรียนฝึกสอนซึ่งแบ่งแยกออกเป็นปัญหาใหญ่ ๆ ได้ 2 ประการดังนี้

ประการแรก ปัญหาของโรงเรียนฝึกสอนที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์นิเทศก์ได้แก่ปัญหาอาจารย์นิเทศก์ไม่มีประสบการณ์พอเพียงในด้านการนิเทศการสอน ปัญหาอาจารย์นิเทศก์ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน ปัญหาขาดความร่วมมือและการประสานงานที่ดีจากอาจารย์นิเทศก์ เป็นต้น

ประการที่สอง ปัญหาของโรงเรียนฝึกสอนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาฝึกสอน ได้แก่ปัญหานักศึกษาฝึกสอนขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวางแผนการเรียนการสอน เช่น ขาดความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาที่สอน ขาดความเข้าใจในการกำหนดการสอน และแบบฝึกหัด ขาดทักษะในการเขียนบันทึกการสอน เป็นต้น ปัญหานักศึกษาฝึกสอนขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินการสอน เช่น ขาดทักษะในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ ขาดทักษะในการแสดงท่าทางประกอบการสอน ขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม เป็นต้น ปัญหานักศึกษาฝึกสอนขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในด้านการประเมินผลและวัดผล เช่น ไม่รู้จักการติดตามผลงานของนักเรียน ไม่รู้จักใช้

วิธีการและเครื่องมือในการวัดผล ไม่สามารถนำผลจากการประเมินผลมาปรับปรุงการสอน เป็นต้น

ด้วยเหตุผลที่ไต่ถามอ้างมาโดยลำดับนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู เชียงใหม่ ตลอดจนถึงศึกษาถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูใหญ่ และครูประจำการที่มีต่อโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู เพื่อที่จะได้หาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เหล่านี้ให้ลดน้อยลงหรือให้หมดไป และเพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู เชียงใหม่
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูใหญ่และครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่มีอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู เชียงใหม่ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 การนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์
 - 2.2 การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

วิทยาลัยครู เชียงใหม่ได้จัดโครงการฝึกสอนเพื่อมุ่งสร้างทักษะและประสบการณ์ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการฝึกสอน ด้านธุรการ เป็นต้น ให้แก่นักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้มีความสามารถที่จะทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อมุ่งให้นักศึกษาฝึกสอนได้นำความรู้ หลักการ และทฤษฎีทั้งหลายที่ได้ศึกษาเล่าเรียนไปปฏิบัติในโรงเรียนฝึกสอนก่อนออกไปประกอบอาชีพครู โดยมีอาจารย์นิเทศก์ เป็นผู้คอยให้คำปรึกษาหารือ แนะนำ ประสานงาน ช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด และโครงการฝึกสอนดังกล่าวนี้

ได้จัดส่งนักศึกษาฝึกสอนออกไปทำการฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 49 โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์ได้มาปฏิบัติงานที่โรงเรียนประถมศึกษา ปรากฏว่าบุคคลเหล่านี้ได้สร้างปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการสอน ปัญหาด้านการฝึกสอน และปัญหาการนิเทศการสอน เป็นต้น ให้แก่โรงเรียนประถมศึกษา การศึกษา ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยได้มาโดยการสอบถามจากผู้ประสบปัญหาโดยตรง ซึ่งได้แก่ครูใหญ่ และครูประจำการย่อมเป็นหนทางที่ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบปัญหา ความนึกเห็นและข้อเสนอแนะของครูใหญ่และครูประจำการ ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ก็เพื่อเป็นแนวทางในอันที่จะปรับปรุงแก้ไขโครงการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ กับโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกสอนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเลือกตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือครูใหญ่จำนวนทั้งหมด 49 คน และครูประจำการจำนวนทั้งหมด 479 คน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 49 โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อันเป็นโรงเรียนฝึกสอนตามโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2521 หรือปีการศึกษา 2522 หรือทั้งปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2522

2. การสร้างแบบสอบถาม

2.1 ศึกษาปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนจากวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง หนังสืออ้างอิง วารสาร เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และด้วยการสัมภาษณ์ครูใหญ่และครูประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ในโครงการฝึกสอน เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราวเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียน ประถมศึกษาที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ จำนวน 2 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) แบบให้เลือกรับ (Multiple choice) และแบบปลายเปิด (Opened end) เพื่อใช้สอบถามครูใหญ่ 1 ฉบับและครูประจำการอีก 1 ฉบับ แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 คน (ดังมีรายชื่ออยู่ในภาคผนวก) ช่วยตรวจแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวทั้ง 2 ฉบับนี้ไปทดลองใช้กับครูใหญ่ จำนวน 1 คน และครูประจำการจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรและได้ปฏิบัติงาน อยู่ในโรงเรียนเทศบาลวัดศรีคอนไชย สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2522 แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้ง 2 ฉบับไปใช้กับกลุ่มประชากร คือ ครูใหญ่จำนวนทั้งหมด 49 คน และครูประจำการจำนวนทั้งหมด 479 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกสอนในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ทุกโรงเรียนจำนวนทั้งหมด 49 โรงเรียน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) และมีขนิมเลขคณิต (Arithmetic mean)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูใหญ่จำนวนทั้งหมด 49 คน และครูประจำการจำนวนทั้งหมด 479 คน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกสอนทุกโรงเรียนในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 49 โรงเรียน ปีการศึกษา 2521 หรือปีการศึกษา 2522 หรือทั้งปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2522

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู เชียงใหม่ในด้านต่อไปนี้

2.1 ปัญหาด้านการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์

2.2 ปัญหาด้านการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำตอบในแบบสอบถามของประชากรทั้งหมดเป็นคำตอบที่ตอบตามความเป็นจริง

2. คำตอบในแบบสอบถามของกลุ่มประชากรบางส่วนเป็นความคิดเห็นเชิงควหาหวังที่ใช้ได้ในระยะยาว สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในระยะต่าง ๆ ได้

ความจำกัดของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากครูใหญ่จำนวนทั้งหมด 49 คน และครูประจำการจำนวนทั้งหมด 405 คน โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกสอนของวิทยาลัยครู เชียงใหม่ ซึ่งอาจไม่ครบถ้วนสมบูรณ์หรือตรงกับปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดอื่น ๆ ที่สืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูอื่น ๆ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การฝึกสอน หมายถึง การที่นักศึกษาฝึกสอนจากวิทยาลัยครู เชียงใหม่ออกทำการฝึกสอน และปฏิบัติงานค้ำจุนการในโรงเรียนฝึกสอนภายใต้การนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ของวิทยาลัยครู เชียงใหม่

วิทยาลัยครู หมายถึง วิทยาลัยครู เชียงใหม่ สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

- โรงเรียนฝึกสอน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งทางวิทยาลัยครูเชียงใหม่ได้ส่งนักศึกษาออกไปทำการฝึกสอนในปีการศึกษา 2521 หรือปีการศึกษา 2522 หรือทั้งปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2522
- อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์สังกัดวิทยาลัยครูเชียงใหม่ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนฝึกสอน และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างวิทยาลัยครูเชียงใหม่กับโรงเรียนฝึกสอนปีการศึกษา 2521 หรือปีการศึกษา 2522 หรือทั้งปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2522
- ครูใหญ่ หมายถึง ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2521 หรือปีการศึกษา 2522 หรือทั้งปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2522
- ครูประจำการ หมายถึง ครูประจำการทุกคนที่ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกสอนในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ โดยไม่คำนึงว่าจะทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงหรือไม่ในปีการศึกษา 2521 หรือปีการศึกษา 2522 หรือทั้งปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2522
- นักศึกษาฝึกสอน หมายถึง นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2522 ที่ทางวิทยาลัยครูเชียงใหม่ได้จัดส่งไปทำการฝึกสอนในโรงเรียนฝึกสอน

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

ได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูใหญ่
และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
อันสืบเนื่องมาจากโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูเชียงใหม่

003683

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย